

Školské kolo OLYMPIÁDY ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

školský rok 2021/2022, 14. ročník

KATEGÓRIA B

Čas na vypracovanie testu: 35 minút

Ukážka 1

Jonas Jonasson – Pomsta je sladká, a. s.

Osamelý dvadsiatnik sa však nemienil pred nikým ponižovať. Rozhodol sa, že sa v hierarchickom rebríčku vyšplhá čo najvyššie, aby odtiaľ osobne dozeral na rozkvet odhodlanosti a rozhodnosti, bez prejavovania zbytočných ohľadov.

To nič, že si to vyžiada čas, nezáleží na tom, že to pôjde na niečí úkor. A nie je dôležité, o aký rebríček pôjde, len nech je vrchol poriadne vysoko.

Šplhanie začal tým, že si našiel miesto v jednom najvychytenejších štokholmských obchodov s umením. O pravom umení vedel svoje a počas pohovoru s váženým majiteľom galérie Alderheimom sa mu ho podarilo presvedčiť o svojom vysokopozitívnom vzťahu k odpornému modernizmu. Pre istotu pred stretnutím dôkladne študoval, takže na pohovore bez váhania chrлил veťy ako:

„Nie je pre mňa ľahké sedieť zoči-voči najväčšiemu znalcovi umenia v našom meste a vyjadrovať sa k hĺbke umelcovho zámeru.“

Tým narážal na zakladateľa surrealizmu, na ktorého sa budúci zamestnávateľ, našťastie, nepýtal, lebo Victor zabudol jeho meno. Spomenul si iba na to, že ide o ľavicového básnika a zakladateľa akejsi skupiny antifasistov. Skrátka, o nejakého idiota.

1. V ktorej možnosti je najlepšie vystihnutá postava Victora z ukážky 1?
  - a) Ide o cieľavedomého mladého muža, ktorý sa chcel stať odborníkom na umelecké diela.
  - b) Ide o dvadsiatnika, ktorý chce byť v živote úspešným predajcom umeleckých diel, preto tvrdo študuje.
  - c) Ide o mladého muža, ktorý svoju cestu za kariérou začína pohovorom s ľavicovým básnikom.
  - d) Ide o pribojného mladíka, ktorý sa rozhodol, že na ceste za uplatnením bude myslieť len na seba.
2. Ako by ste charakterizovali na základe autorovej štylizácie textu v ukážke 1 spôsob, ktorým priblížil postavu Victora?
  - a) Autor použil pri predstavení postavy iróniu.
  - b) Autor prejavil súcit s konaním postavy.
  - c) Autor vyjadril dobrácke pochopenie postavy.
  - d) Autor stvárnil postavu pomocou jej karikatúry.
3. Ktorú písomnosť treba nevyhnutne priložiť k žiadosti o pracovný pohovor?
  - a) štruktúrovaný životopis
  - b) doklad o dosiahnutom vzdelaní
  - c) odporúčanie od predchádzajúceho zamestnávateľa
  - d) výpis z registra trestov
4. V ktorej možnosti je správne určený slovný druh zvýraznených slov z ukážky 1 *to pôjde na niečí úkor* a *počas pohovoru s majiteľom galérie*?
  - a) zámeno, predložka
  - b) prídavné meno, príslovka
  - c) prídavné meno, predložka
  - d) zámeno, príslovka

5. Ktorá časť z ukážky 1 vyjadruje Victorov komplexný postoj voči predstaviteľom umenia surrealizmu?
- a) skratka
  - b) našťastie
  - c) len
  - d) takže
6. V ktorom odseku ukážky 1 sa nachádzajú slová/slovné spojenia, ktoré vytvárajú vzťah kontextovej antonymie?
- a) V poslednom.
  - b) V prvom.
  - c) V treťom.
  - d) V druhom.
7. Ktoré z uvedených slov vzniklo zo zvukomalebného citoslovca?
- a) chrľil
  - b) idiota
  - c) šplhanie
  - d) zoči-voči
8. V ktorej možnosti sú správne určené vidy slovies z prvého odseku ukážky 1?
- a) Štyri slovesá majú nedokonavý vid a jedno sloveso má dokonavý vid.
  - b) Dve slovesá majú nedokonavý vid a tri slovesá majú dokonavý vid.
  - c) Jedno sloveso má nedokonavý vid a štyri slovesá majú dokonavý vid.
  - d) Tri slovesá majú nedokonavý vid a dve slovesá majú dokonavý vid.
9. Koľko nezhodných prívlastkov sa nachádza v prvom odseku ukážky 1?
- a) 3
  - b) 1
  - c) 2
  - d) 4
10. Ktorý slovtvorný postup nie je využitý v slovách z názvu ukážky 1?
- a) skladanie
  - b) všetky sú využité
  - c) odvodzovanie
  - d) skracovanie

11. Ktoré nepravidelne sa stupňujúce prídavné meno je v treťom stupni?

- a) najväčšiemu
- b) najvychytenejších
- c) ani jedno
- d) najvyššie

12. Ktorý druh vedľajšej vety je podčiarknutý v nasledujúcom súvetí?

Tým narážal na zakladateľa surrealizmu, na ktorého sa budúci zamestnávateľ, našťastie, nepýtal, lebo Victor zabudol jeho meno.

- a) prívlastková vedľajšia veta
- b) prísudková vedľajšia veta
- c) predmetová vedľajšia veta
- d) príslovková vedľajšia veta

13. V ktorej možnosti sa nachádza slovo skloňujúce sa podľa rovnakého vzoru ako slovo *galéria*?

- a) orchidea
- b) barla
- c) marhuľa
- d) kára

Ukážka 2

Cyrano, tak ako ho Rostand pôvodne napísal, je Roxanin bratanec a má dvadsaťštyri rokov. No už Coquelin starší, jeho prvý predstaviteľ, mal svoje roky – a aj neskôr sa v rôznych krajinách v úlohe Cyrana vystriedal celý rad skvelých starších hercov.

Ani môj preklad táto tradícia neobišla. Prvý si môjho Cyrana zahral šesťdesiatnik Milan Lasica, ktorý si na svoju úlohu zaspomínal aj v jednom z fejtónov v knihe *Bodka* – a hádam ešte nikdy predtým nezložil slovenský herec prekladateľovi takú poklonu:

„Zacitujme si z hry *Cyrano*, ktorú Ľubomír Feldek preložil kongeniálne. Hovoril som na javisku tie verše jedenásť rokov, viac ako dvestokrát...

Tak by vám jazyk šiel vždy podľa želania –

keby ste mali vtip a štipku vzdelania.

Boh skryl však pred vami aj malú násobilku,

z kráľovskej múdrosti vám nedal ani byľku.

A ak ste korunovaný, tak iba vôl!

No stokrát keby váš um nadanejší bol,

nádej si nerobte, že tu, na scéne ducha,

predviest' ho bola by vec pre vás jednoduchá.

Ved' ani na jednu z tých duchaplných fráz,

čo som tu vymyslel – vám nedal by som čas.

Ja totiž zo seba si môžem strieľať –

neradím to už viac nikomu v tejto sále!

Kto to o sebe tak duchapľne hovorí? Cyrano alebo Ľubo?“

14. Ku ktorému slovu z ukážky 2 by ste mohli nájsť v slovníku toto vysvetlenie:
majúci rovnaké vynikajúce vlastnosti ako niekto iný al. niečo iné?
- a) kongeniálny
  - b) duchaplný
  - c) nadanejší
  - d) korunovaný
15. Kto je na základe ukážky 2 jej autorom?
- a) Ľubomír Feldek
  - b) Edmond Rostand
  - c) Coquelin starší
  - d) Milan Lasica
16. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 2?
- a) Postava Cyrana bola pôvodne napísaná pre mladého herca.
  - b) Herci stvárajúci Cyrana i prekladatelia tejto hry sa navzájom poznali.
  - c) Postava Cyrana bola vydaná napospas svojvôli režisérov.
  - d) Herci stvárajúci Cyrana sa navzájom vedome i nevedome inšpirovali.
17. Čím sa musí vyznačovať podľa básnického textu v ukážke 2 dobrý rečník?
- a) zmyslom pre vtip, pohotovosťou
  - b) vzdelaním, empatiou
  - c) sebareflexiou, odvahou
  - d) zmyslom pre načasovanie, múdrosťou
18. Ako sa nazýva jav, pri ktorom to isté slovo znamená niečo v jednom jazyku, ale niečo iné v druhom jazyku?
- a) medzijazyková homonymia
  - b) polysémia
  - c) preberanie slov
  - d) internacionalizácia
19. Ktorý druh viet podľa modálnosti predstavujú všetky vety v básnickom texte ukážky 2?
- a) zvolacie
  - b) rozkazovacie
  - c) želacie
  - d) oznamovacie

20. Ktorý druh čísloviek sa nachádza v básnickom texte ukážky 2?
- a) násobné i základné
  - b) iba druhové
  - c) iba násobné
  - d) druhové i základné
21. Ktorý rým dominuje vo veršovanej časti ukážky 2?
- a) združený
  - b) striedavý
  - c) obkročný
  - d) prerývaný
22. V ktorej možnosti sa nachádza hrubo vytlačený správny výraz?
- a) Predniesť prejav spamäti/**z pamäti**.
  - b) Na slepú babu sa hrá poslepiacky/**po slepiačky**.
  - c) **V tom**/Vtom ho slovne napadol.
  - d) Tváril sa suverénne iba na oko/**naoko**.
23. Koľkokrát hral podľa ukážky 2 Milan Lasica priemerne ročne postavu Cyrana?
- a) osemnásťkrát
  - b) jedenásťkrát
  - c) tridsaťkrát
  - d) dvadsaťpäťkrát
24. V ktorej možnosti je uvedené antonymum k slovu duchapľne?
- a) bezmysľienkovito
  - b) duchaprázdno
  - c) oduševnene
  - d) bezducho
25. Ktorý verš narúša rytmus veršovaného textu z ukážky 2?
- a) *Ja totiž zo seba si môžem strieľať –*
  - b) *Boh skryl však pred vami aj malú násobilku,*
  - c) *nádej si nerobte, že tu, na scéne ducha,*
  - d) *neradím to už viac nikomu v tejto sále!*